SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

No. 141. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 28, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 28-го ЛИПНЯ 1989 Ч. 141. РІК XCVI.

ДЕКЛЯРАЦІЯ

X СЕСІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ В ЕКЗИЛІ

Український Народе!

Дорогі брати і сестри в Україні і в діяспорі!

X Сесія Української Національної Ради, екзильного перед-парляменту Української Народної Республіки, відбувається в 70-річчя проголошення Акту Соборности, яким створено одну суверенну і соборну Українську Народну Республіку, в 110-річчя з дня народження Симона Петлюри та в перший рік другого 1000-річчя Християнства в Україні. Ці знаменні дати були в центрі уваги нарад X Сесії Української Національної Ради, вони були її надхненням до дальшої дії на шляху до привернення і відбудови Української Народної Республіки.

Українська національна революція 1917 року привела до встановлення суверенної і народоправної держави у формі Української Народної Республіки, яка забезпечила законом рівні права усім її громадянам без уваги на національну, расову чи релігійну приналежність. Це привело до відродження нашого народу в дусі славних традицій українського історично-державного минулого.

Проте, не зважаючи на завзяту чотирирічну збройну боротьбу українських армій і довготривалої дії повстанського руху, нашому народові не вдалося відстояти своєї держави проти червоної і білої Москви, яка, хоч і визнала Українську Народну Республіку й заключила з нею мирний договір, почала проти нею війну. Брутальною силою і терором встановила окупаційний режим під назвою т.зв. Української Совєтської Соціялістичної Республіки, яка виконуючи волю Москви, нещадно нищила і нищить стародавні свободи й історичні традиції нашого народу, релігію і Церкву, економіку та природне довкілля нашої Батьківщини.

Схиляємо голови перед усіми жертвами, що їх наш народ зазнав протягом своєї, хоча б тільки 70-річної визвольної боротьби проти московської тиранії, перед знищеними діячами й вірними Українських Церков, перед незабутніми творцями періоду „Розстріляного відродження", перед закатованими і померлими на засланнях українськими селянами, робітниками та інтелігентами, перед усіма жертвами штучного голоду і терору московського окупаційного режиму.

X Сесія Української Національної Ради стверджує, що Москва, міняючи під сучасну пору свою тактику і методи, продовжує і дальше свою традиційну політику ґеноциду, русифікації і економічного визиску поневолених народів, в тому й українського народу. У своїй світовій політиці Москва незначними поступками в питаннях роззброєння, припинення воєнних дій в Афганістані та поступками в питаннях людських прав, хоче скоріше здобути прихильність Західнього світу та необхідну допомогу для власної економіки. Проте вона дальше продовжує свою мету бути вирішальною силою у світі. Ця нова тактика Москви знаходить прихильний відгук на Заході, що, мовляв, зміни в СССР дають підставу для практичних взаємин. Західні держави ще дальше не розуміють, чи не хочуть зрозуміти, що найслабше місце совєтської імперії є її заперечення національних і людських прав та знівечення права, забезпеченого її конституцією — дати змогу народам СССР вийти з його складу й жити вільним життям.

X Сесія Української Національної Ради наголошує той факт, що теперішній курс політики Москви не змінив політично-національної і економічної ситуації в Україні. Так звана Українська Совєтська Соціялістична Республіка, хоч і є членом-засновником Об'єднаних Націй, є позбавлена на ділі свого суверенітету, не визначає свого власного національно-політичного, культурного розвитку, ні своєї зовнішньої чи внутрішньої політики та,не зважаючи на свої неміpні природні багатства,своїм життєвим стандартом стоїть далеко позаду багатьох країн світу.

X Сесія Української Національної Ради підносить рішучий протест перед вільним світом проти політики ґеноциду, денаціоналізації та плянового російщення,які проводить в Україні Москва руками свого „ґавляйтера" В.В. Щербицького. Проти цього наступу Москви на український народ, ведеться боротьба й в країні зростає чим раз більший масовий спротив. Мимо 70-річного терору, голодового ґеноциду, фізичного нищення передових діячів культури, Москві не вдалося вбити змагання українського народу до вільного національного життя. Увесь світ є свідком героїчної боротьби нашого народу за вільне життя, на що вказують різні форми спротиву на захист основних прав України.

X Сесія Української Національної Ради зокрема підкреслює, що в сучасній боротьбі й обороні прав нашого народу приймає активну участь уся організована українська спільнота поза межами України, об'єднана в багатьох суспільно-громадських, культурних, наукових, церковно-релігійних організаціях, товариствах і установах, яких надбудовою є Світовий Конґрес Вільних Українців.

Від часу виходу з рідної землі після програної війни з Росією в роках 1918-21, діє в діяспорі по сьогоднішній день Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі, як єдиний правнолеґітимний переємник і репрезентант влади Української Народної Республіки і як символ боротьби за суверенність та державну незалежність України, ідеї якої наявно живуть і зростають на рідних землях. В останній час тут у діяспорі постало Закордонне Представництво Української Гельсінкської Спілки, організоване українськими патріотами з рідних земель.Це представництво поширює правду про боротьбу нашого народу серед української і світової громадськости та урядів вільного світу.

X Сесія Української Національної Ради стверджує, що всі ми, українці в діяспорі й в Україні, хоч маємо інші завдання і діємо іншими методами, хоч ми організаційно не пов'язані, проте ми духовно об'єднані спільно ідеєю і метою допомогти українському народові стати сувереном на своїй прадідівській землі.

X Сесія Української Національної Ради, відзначуючи 70-річчя свого постання шляхом реорганізації Державного Центру Української Народної Республіки в екзилі в 1948 році, разом з політичними силами всієї соборної України заявляє перед українським

(Закінчення на стор. 3)

НАЗНАЧЕНО ЄПИСКОПА ДЛЯ БІЛОРУСЬКИХ РИМО-КАТОЛИКІВ

Рим. — За згодою совєтського уряду, Папа Іван Павло II у понеділок, 24-го липня ц.р., найменував Тадеуша Кондрусєвіча першим римо-католицьким єпископом в Білорусії з того часу, як російські комуністи окупували цю країну. Т. Кондрусєвіч, 43-літній римо-католицький священик, походить з польської меншини у Білорусії був призначений апостольським адміністратором білоруської столиці Мінськ з відповідальністю за всіх 2 міл. римо-католиків у Білорусії.

Єпископ Т. Кондрусєвіч народився в Одельську 1946 року. Студіював математику і архітектуру в Ґродно і Ленінграді, а опісля працював архітектом у Вільнюсі, столиці Литви. Тоді вступає до семінарії у Каунасі в Литві, де в останньому році навчання здобуває ступінь доктора церковного права, будучи першим не латвійцем, що такий ступінь здобув. Свяченя отримав в 1981 році та наступних вісім місяців був парохом у Вільнюсі, поки його перенесено до Ґродно, де він став священиком францішканського костьолу.

Римо-католики східньої Білорусії не мали своєї ієпархії від часу знищення Римо-Католицької Церкви у 1920-их роках. Коли західня Білорусія, що була частиною Польщі поміж війнами стала частиною СССР після Другої світової війни, доля Римо-Католицької Церкви була подібною як і в східній Білорусії перед тим, де священиків виарештовано та вевезено, а костьоли позамикано. Останнім часом велике число костьолів відкрито, бо римо-католики послідовно домагалися повернення і відкриття костьолів, відновлення церковної ієрархії та відкриття семінарії.

Католицька преса повідомляє, що Єпископ Т. Кондрусєвіч буде також відповідальним за римо-католиків волго-німецьких поселенців, яких Сталін насильно вивіз в Сибір і до Середньої Азії. Все ж таки багато з них збереглося при мішаних німецько-польських римо-католицьких парафіях, а їхній останній Єпископ Александер Хіра, якого совєтська власть ніколи не визнавала, помер в 1983 році.

Дивізійники спільно з громадянством вшанували річницю Бродів

Лігайтон, Па. (Л. Коленська). — У своєму слові під час зустрічі дивізійників з громадянством у неділю, 23-го липня ц.р., тут на оселі ім. Олега Ольжича о. д-р митрат Іван Біланич, парох української католицької церкви Царя-Христа у Філядельфії Па., та один із перших священиків, що відвідував табір полонених дивізійників у Белярії, Італія, підкреслив, що як і в той день, коли вшановуємо 45-річчя під Бродами, так і тоді, коли українські вояки під Бродами відстоювали своє право на волю українського народу, відбиваючи наступ совєтських танків, була така ж літня спека і неймовірна горяч. Ніби вони і ми зійшлися разом у цей липневий день.

Врочисті відзначування цієї річниці, що їх влаштували станиці братства колишніх вояків І-ої Української Дивізії у Філядельфії і Лігайтоні, розпочалися у місцевій каплиці, обрамованій високими деревами, під відкритим небом, о годині 11-ій ранку Богослужбою. Ще перед відправою 40 колишніх дивізійників, поміж ними — учасники боїв під Бродами, вмаршували з дивізійним прапором. Присутніх огорнуло зворушення; здавалось, час завернувся в оті роки, в отой липневий день, коли то в 1943 році ці ж самі колишні вояки, але тоді ще юнаки, вступивши в ряди Української „Дивізії Галичина" під оклики слава, маршували вулицями Львова.

Службу Божу відправляв о. Богдан Левицький, місцевий парох і колишній капелян Української Дивізії, який опісля виголосив проповідь, пронизану патріотизмом; до Богослужби йому співслужив о. д-р І. Біланич. Відтак відбулася Панахида, вшановуючи пам'ять поляглих воїнів під Бродами.

О годині 1-ій по полудні у залі, прибраній 50-ма комбатантськими відзнаками у виконанні Евстахія Загачевського, розпочалася зустріч дивізійників з громадянством, на яку склалася недовга, але цікава програма. Орест Грабик — голова станиці братства колишніх дивізійників І-ої Української Дивізії УНА у Лігайтоні, привітавши присутніх, передав провід святочною програмою Іванові Скірі, який представив почесних гостей за головним столом.

Святочний обід розпочав молитвою о. д-р І. Біланич, а закінчив його теж словами молитви о. Б. Левицький. Головну промову, в якій була накреслена аналіза боїв під Бродами та взагалі Української Дивізії і її значення — в аспекті сьогоднішнього, минулого і майбутнього — сказав В. Зув'як. У цьому дусі промовляв теж о. д-р І. Біланич, що викликало поміж всіми на залі піднесений настрій.

На заклик І. Скіри — хвилиною мовчанки — вшановано поляглих воїнів під Бродами. Опісля він теж попросив встати з місць цих дивізійників, що колись, 45 років тому, боролися під Бродами, що викликало сильне і хвилююче враження поміж громадянством. Варто теж згадати, що поміж точками програми виступила із своїм милим співом дітвора із відпочинково-виховного табору Українського Золотого Хреста, що ним провадять: Оля Білинська та Уляна Процюк. І. Скіра рівно ж підкреслив чималі заслуги деяких громадян, поміж ними і вдів по померлих дивізійниках, які тим чи іншим ділом прислужились для Української Дивізії та її престижу.

Вкінці О. Грабик, у заключному слові, згадав про місцевих жінок і чоловіків, які у великій мірі — чи то прибранням залі чи приготовленням обіду — причинились до влаштування цієї імпрези.

45 років — це доволі великий простір часу. Могло б здаватися,що пройшли бої, що пройшли оті роки і поволі про них уже забули. Але, згадуючи цей липневий день на оселі ім. Олега Ольжича, ледве чи можна так сказати. Адже тут не лише колишні дивізійники але щобільше, українське громадянство, прибуваючи із далеких від Лігайтону місцевостей, щедрою участю засвідчило свою співзвучність духа із діями колишніх дивізійників, засвідчило свою пошану і признання за готовість цих воїнів без вагання піти в протинаступ в обороні своєї рідної землі.

Л. ВАЛЕНСА ВІДКИДАЄ СОЮЗ З УРЯДОМ

Варшава, Польща. — Лех Валенса, провідник польської профспілки „Солідарність", заявив, що його рух не приступить до коаліції з комуністичною партією в Польщі щоби створити новий уряд. Натомість „Солідарність" почне приготовлятися до того „неминучого дня", коли її членам прийдеться формувати уряд держави.

У двогодинній зустрічі з президентом Войцєхом Ярузельським Л. Валенса відкинув пропозицію останнього щоби створити коаліцію, заявляючи, що в обличчі „невпинного погіршення економічної ситуації в Польщі, єдиним правильним рішенням" буде передання комуністами влади „Солідарності", як „тій силі, що втішається підтримкою більшої частини громадськости".

Одначе Л. Валенса не зупинився на цьому, він продовжував свої міркуваня перед кореспондентами, говорячи про те, що „Солідарність" створить свій „сутінковий кабінет, щоби бути готовою до рішень, які є неуникнимими". В дальшому тягу розмови він сказав, що не буде противитися тому щоби поодинокі члени „Солідарности" увійшли до теперішнього кабінету", але тільки як приватні особи і це не означатиме, що „Солідарність' бере участь у теперішньому державному правлінні".

Формування нового уряду в Польщі починає набирати дуже великої важливости бо комуністичний провід проголосив, що відкладає пообіцяний попередньо перегляд цін на харчі, який був запланований, щоб запобігти дорожнечі на харчі, що їх є брак і зупинити ріст загального невдоволення з цього приводу. Це проголошення викликало нові невдоволення, зокрема серед селян, які на знак невдоволення тракторами почали зупиняти вуличний рух в більших містах Польщі, таких як: Лодзь, Щецін, Вроцлав та інших.

В обличчі таких нових подій виринають, як твердять провідники „Солідарности", ясніші картини й того, що комуністичний уряд не є спроможний керувати країною та втримати свою економічну систему, як і ясним є те, що „Солідарність" не може погодитися увійти до теперішнього уряду, бо тоді стане тільки маріонеткою в державному правлінні і буде змушена приймати всі обвинувачення народу за погану політику та економічний хаос.

З уваги на це Л. Валенса заявив, що дійшло до порозуміння з генералом Ярузельським в тому, „що потрібне є якесь тіло, яке не зважаючи на інший підхід до уряду і прем'єр-міністра, зможе відчути делікатний напрям змін". Як це тіло буде виглядати і в який спосіб буде діяти не є важливим, важливим є щоби воно створилося та було дорадчим урядові ще перед виникненням проблем.

СТРАЙК ВУГЛЕКОПІВ В СССР ТИМЧАСОВО ПРИПИНЕНИЙ

Москва. — Як повідомив представник міністерства вугільної промисловости СССР, за станом на вівторок, 25-го липня, практично всі вуглекопи повернулися на працю. Робота не відновлена лише на 79 вугільних шахтах. У середу совєтське пресове агентство ТАСС повідомило, що страйк продовжується лише на 31 шахті в районах Ворошиловграду, Ростова і Волині.

Судячи з усього, вуглекопи прийняли на віру обіцянки, дані їм у Москві головою Ради міністрів СССР Ніколаєм Рижковим. У вівторок Верховна Рада СССР у зверненні, адресованому вуглекопам, заклихала їх припинити страйк, обіцяючи виробити до осени законодавство, яке буде гарантувати вуглекопам участь у контролі над виробництвом і в розподілі прибутків.

Зустріч делегації вуглекопів з Н. Рижковим і його дорадниками закінчилася пізно увечорі у понеділок, 24-го липня. Шахтарі негайно інформували своїх товаришів у Донецьку, що їм вдалося добитися обіцянки виконання практично всіх вимог.

Кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Билл Келлер пише, що у вимогах донецьких шахтарів, поряд з бажанням дістати мило, ковбасу і взуття, фіґурує також заклик до негайної заборони приватної і кооперативної діяльности.

У Москві, на думку Келлера, вважають, що рішення Горбачова післати вуглекопам „мило замість танків" завоює йому масових прихильників у боротьбі за перебудову. Разом з тим раптове „пробудження робітничої кляси" поставило перед Горбачовим ряд серйозних проблем.

Поперше, страйки уже нанесли і ще нанесуть серйозних ударів по економіці, яка і без того занепадає. Подруге, протест робітничої кляси викличе у відповідь реакцію партійно-бюрократичного апарату, який зберіг певну долю влади. Потретє, робітники, виховані в атмосфері державного патронажу, не цілком ясно уявляють собі кінцеву мету Горбачова, а розраховують на всемогучість держави, яка може бути „правильною або неправильною", забуваючи при цьому, що держава не має засобів для забезпечення навіть найелементарніших вимог.

Горбачов повинен щось дати людям, але як він це зробить, ніхто не знає. Поступки, зроблені вуглекопам, доплата за нічні зміни, збільшення тривалости вакацій, перегляди норм і розцінок тощо, коштуватиме 5 біл. карбованців. Ці гроші треба звідкись взяти. Це приведе або до затягування пасків в інших галузях промисловости, або до підвищення інфляції, викликаної друкуванням незабезпечених грошей.

Але найважливіше — страйкарі добились приспішення виборів до місцевих, обласних і республіканських керівних органів урядових спілок, рад і партійних клітин, що йде впарі з намаганнями Горбачова позбутися застійних елементів на всіх рівнях керівництва. У виборах на всі пости допускатиметься кілька кандидатів.

У СВІТІ

ГРУЗИНСЬКИЙ ПРАВОЗАХИСНИК Сєрґей Дандуров повідомив телефонічно московського кореспондента Ассошієйтед Пресс, що у вівторок, 25-го липня, під час багатотисячної демонстрації у столиці Грузії тбілісці били камінням вікна у будинку головної квартири місцевого КҐБ. Із натовпу роздавалися викрики: „Геть КҐБ!" і „КҐБ — це ґестапо". За словами С. Дандурова, деякі з демонстрантів пройшли на площу Леніна і закидали яйцями пам'ятник засновника большевицької держави. При тому вони кричали „Не хочемо російської імперії!".

ЯК ПОВІДОМИЛО Партизанське пресове аґентство, в совєтську амбасаду в Кабулі попало кілька ракет, в результаті чого загинуло 26 осіб. Муджагедіни твердять, що дізналися про це з перехоплених радіопереговорів між урядовими військовими частинами. Муджагедіни обстрілювали місто протягом двох тижнів — від 3-го до 17-го липня, зосередивши вогонь на амбасаді СССР, а також на будинку міністерства внутрішніх справ, летовищі, президентському палаці і кількох військових об'єктах. Кабульський уряд повідомив, що ракети вибухають у житлових районах афганської столиці, на автобусній станції і на кабульському базарі. Якщо вірити урядові, в результаті ракетних атак загинуло багато мирного населення. Командуючий підрозділами муджагедінів в околицях Кабулю Абдул Гак заявив, що урядові війська самі обстрілюють житлові райони і намагаються підбурити населення проти муджагедінів.

ПРЕДСТАВНИК СОВЄТСЬКОЇ амбасади в Туреччині заявив, що уряд СССР дав згоду на створення спільного підприємства для випуску сантехнічного обладнання. Місцевий торговельний представник Віктор Літвінов повідомив, що одна з турецьких компаній, яка знаходиться у Стамбулі, збудує у Борисоглібську (360 миль на південь від Москви) завод, який випускатиме таке обладнання. Крім того, Літвінов сказав, що в кінці цього року почнуться роботи на розширенні сталеварного заводу в Іскендеруні, побудованого з допомогою Совєтського Союзу. Тепер у Совєтському Союзі перебуває майже 1,000 турецьких робітників, які працюють над здійсненням чотирьох турецьких проєктів. Недавно СССР підписав з турецькими компаніями контракти на будівництво двох лікувально-оздоровних центрів.

В АДДІС АБАБІ ПОЧАЛАСЯ щорічна літня зустріч голів урядів країн, що входять в Організацію африканської єдности. Зустріч відкрив президент Єгипту Госні Мубарак, який заявив, що перед країнами континенту стоять дві проблеми — зовнішні борги і політично-економічні заходи проти Південно-Африканської Республіки. На проблемі ПАР сконцентрував свій виступ і президент Етіопії Менґісту Гайлє Маріям. „Я хотів би, — заявив він, — ще раз звернутися до міжнародної спільноти націй з просьбою наложити на Південну Африку економічні санкції". Перед африканськими лідерами виступив генеральний секретар ООН Гавіє Перез де Куельяр. Організація африканської єдности нараховує 49 держав. У зустрічі бере участь менше половини цих країн.

СОВЄТСЬКИЙ МАРШАЛ Сєрґей Ахромєєв, який минулого тижня прибув у ЗСА, заявив, що Москва не підпише угоди про різке зменшення звичайних військ і озброєнь до того часу, поки ЗСА не виявлять бажання почати переговори про обмеження військово-морських сил. Ця умова містилася в заяві, яку колишній начальник совєтського генерального штабу зробив пресі під час вікенду. Ахромєєв потім заявив те саме групі американських експертів у справі обмеження озброєнь. Друга заява Ахромєєва стосується права комуністичних країн виходити з Варшавського Пакту. Він заявив журналістам, що сумнівається, щоб якась „соціялістична країна" в майбутньому виявила бажання вийти з Пакту.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ зазнав дві поразки у Конґресі, не зважаючи на зусилля його, віцепрезидента Дена Квейла і секретаря Департаменту оборони Дика Чейні. Піддаючись сильному тискові проти коштовного бомбовика типу „Стелт", Сенат голосами 98 до 1 проголосував тимчасову затримку купівлі цього радаровиминаючого літака, хіба що Пентагон продемонструє, що здатність цього бомбовика є такою, як її описують. Сенат вимагає щоб Пентаґон перевірив можливість зменшення фльотилі літаків цього типу з 132 до половини. Фактом залишається те, що з уваги на такий сильний спротив Конґрес напевно обмежить закуп цього бомбовика в той чи інший спосіб наступного року. А другою поразкою було те, що Палата Репрезентантів проголосувала зменшити бюджет з 4.9 біл. дол. до 3.1 біл.дол. на досліди над протиракетною оборонною системою.

ПАНЕЛЬ ПАЛАТИ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ офіційно оскаржив працівників високої ранги в Податковому уряді у зловживанні своїми становищами при розглядах деяких податкових зіставлень, прийманні хабарів від осіб, що мали податкові проблеми та вживанні урядових засобів для особистих цілей. Після цілорічної перевірки працівників комісії нагляду над федеральними установами, обвинувачено Податковий уряд в тому, що його урядники не дотримувались правил етичної поведінки, які зобов'язують всіх членів Федерального Уряду.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Джорджа Буша проголосив 30-місячне продовження квоти, яка охороняє внутрішню залізоіндустрію від закордонної компетиції. Цей додатковий час Уряд використає на те, щоби добитись міжнародної угоди для припинення субсидій, що їх надає своїм виробництвам сталі багато закордонних урядів. Одначе домашні виробництва сталі та закордонні уряди мають великі сумніви в тому, чи ЗСА зуміють дійти до такого узгіднення на міжнародному форумі в цій справі за два і півроку.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ подав до відома, що секретар Джеймс Бейкер виїде до Парижу на міжнародну конференцію в справах Камбоджі. Державний секретар рішив особисто їхати на цю конференцію після того, як довідався що представниками інших країн на цій конференції будуть міністри урядів, а не їх заступники. У конференції візьмуть участь представники приблизно 20-ох країн, як також підтримуваний В'єтнамом уряд Камбоджі та представники повстанських груп, що вже довгими роками борються проти урядових військ і В'єтнаму. Серед учасників будуть постійні члени Ради Безпеки ООН — Англія, Китай, СССР, ЗСА і Франція. Сподіваються, що Дж. Бейкер використає цю нагоду, щоби зустрінутися зі своїм совєтським колегою Едуардом Шеварднадзе. Не виключається також можливість його зустрічі з міністром закордонних справ Китаю. Якщо б така зустріч відбулася то це була б перша зустріч визначних представників обидвох урядів після горезвісних подій у Пекіні.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Принципіялізм і реалізм у Польщі

Дня 19-го липня ц. р. відбулися у польському парляменті — соймі і сенаті, вибори на президента, який за новою конституцією є також — як і в Америці — головним командантом збройних сил. Дотеперішній президент, генерал Войцєх Ярузельський є ще й генеральним секретарем Компартії Польщі і йому підлягає також ввесь поліційний апарат. Коли в минулому тижні у виборах до нового парляменту на базі договорення між опозиційною „Солідарністю" і делеґатом Ярузельського генералом Чеславом Кіщаком опозиційна „Солідарність" перемогла дійсно лявінною більшістю, загорнувши з-посеред 100 сенатських мандатів 99 та скресливши з кандидатських лист усіх комуністичних міністрів включно з Кіщаком, генерал Ярузельський, лякаючись програшу, заявив, що він не кандидуватиме. Проте сам лідер „Солідарности" Лєх Валенса видав заклик до своїх однодумців, щоб вони голосували на генерала Ярузельського або на його комуністичного кандидата. Це спонукало Ярузельського таки кандидувати. Він не мав контркандидата, але обрали його мінімальною більшістю голосів. З усіх 570 відданих голосів він дістав 270, себто ледве 15 голосів більше, як треба було. І свою перемогу завдячував він саме членам „Солідарности", бо 27 комуністичних депутатів голосували проти нього, зламавши партійну дисципліну, з пересердя, що Ярузельський пішов на переговори і компромісову злагоду з опозиційною „Солідарністю". Зате 18 депутатів, члени „Солідарности", „стримались" від голосування, дехто у сенаті, як Станіслав Бератович голосував „за" і генерал Ярузельський став знову на шість років не паперовим президентом, а найважливішою фіґурою сателітської Польщі. Не є виключене, що на його рішення кандидувати вплинули компліментарні слова президента Буша, який тиждень тому ґратулював Ярузельському, що той пішов на злагоду з опозицією.

Але та, здавалось би, маловажна подія несподівано внесла фермент у польське суспільство. Як в усіх народів і в польському є „ліві" і „праві" і „помірковані", є принципіялісти, принципи яких коріняться у почуваннях, і є реалісти, які тверезо оцінюють кожночасні відносини і з ними рахуються. Лєх Валенса — робітник у портових доках, не має високої освіти і не має за собою досвіду парляментаризму. Але має здоровий розум і знає, що коли у Польщі в лісах закватировані 40,000 совєтського війська із танками, мінометами і важкими та ручними скорострілами та що вся вірна режимові поліція, бо вона не відчуває харчової кризи, Валенса розуміє, що у таких умовинах не можна перетяґати струни. Тому він сам відмовився кандидувати до парляменту і відмовляється від участи в коаліційному з комуністами уряді, бо не хоче брати відповідальности за режим, в руках якого є військово-поліційний та адміністраційний апарат. Але не всі його земляки це знають і розуміють. Його популярність впала тому, що він поручав підтримати тепер того генерала Ярузельського, який вісім років тому проголосив був вийнятковий стан, виарештував актив „Солідарности" і його самого, Валенсу тримав під хатнім арештом. Валенсі, — твердить варшавський кореспондент „Ню Йорк Таймсу" — закидають, що він „зрадив принцип антикомуністичної ворожости". Ті, які так думають, не розуміють, що принцип — гарна й обов'язкова річ, безпринципова людина є анархістом і циніком. Але принциповість не заперечує і не входить ні в який конфлікт з політичним реалізмом та життєвою істиною, що не тільки у політиці, але й у всьому сірому житті треба йти на компроміси. Безкомпромісовий принципіялізм прикметний іранському теократичному фанатизмові, — безкомпромісовий принципіялізм прикметний кривавому сталінізмові. Польські принципіялісти хотіли провалити Ярузельського і негайно скласти власний демократичний уряд. Валенса сказав „Ще не час". Ґорбачов зажадав, щоб його допустити до конференції на вершинах лідерів семи найбагатших країн світу. Буш заявив у цій справі журналістам: „Ще не час, треба почекати". При найпалкішому патріотизмі треба у політиці знати, коли „вже є час" та коли „треба почекати", бо умовини, реальна дійсність диктує конечність терпеливости.

Василь Сокіл

МОСКВА — ПЕКІН

II.

Не будьмо наївними. Існують у всіх деспотичних країнах армії спеціяльного призначення для придушення народних заворушень. Саме ці загони армії генерала Родіонова, розташовані далеко від Грузії, 9-го квітня (на другий день після карального Указу від 8-го квітня) були по тривозі підняті до бойової готовности з наказом рушити „на ліквідацію антидержавного повстання" в Тбілісі. Військо діяло швидко і вправно. Результати були блискучі: під вогнем прославлених автоматів Калашнікова та в димі отруйного газу на полі побоїща лягло понад 20 мирних людей, переважно, жінок...

А через два місяці, 3-го червня на головний майдан Пекіну, де відбувалися стотисячні демонстрації студентів, увійшла 27-а армія, щоб виконати те, що ганебного часу брежнєвський посіпака Щербицький вимагав у зв'язку з вірменськими демонстраціями: „Пора міцною рукою навести порядок!" Китайські вояки стріляли також з надійних АК-47 — автоматів Калашнікова. Результат повністю невідомий, вбитих спочатку нараховували понад дві тисячі, а зараз число вже доходить 10,000.

Точних відомостей нема про те, з кого складався спеціяльний контингент загонів генерала Родіонова, але без сумніву солдати діяли у Тбілісі рішуче, як у ворожій країні. Генерал напевне подякував і, можливо, подав на нагороду орденами відмінників переможної операції. Своє задоволення дією підлеглих йому військ він висловив перед делегатами з'їзду депутатів. Він сказав, що не відчуває найменшого жалю за вчинене, бо діяв проти „ворогів радянської влади" і надалі діятиме так само відважно.

Про 27-му армію китайського генерала Янг Шанкуна (президента Китаю) більше відомо: це цілком „сімейна" армія. Усі командні пости посідають члени його численної родини. Як армія спеціяльного призначення вона надійно стоїть на сторожі панівного клану, готова всяк час нещадно придушувати волю народу.

Нелюдська, жорстока розправа війська з мирними демонстрантами викликала велике обурення народів усіх демократичних країн. Уряд президента Буша наклав заборону продавати Китаєві зброю, заблькував офіційні і бізнесові контакти. Слідом за З'єднаними Стейтами Америки різко неґативно оцінили поведінку китайських правителів уряди Франції, Японії, країни Европейської Спільноти. Австрійський уряд відклав запляновану на жовтень візиту прем'єра Хока, відмовився прийняти Китайську торгівельну делеґацію.

Тільки з Москви кілька днів не було чути жодного слова. Нарешті 7-го червня на черговому засіданні з'їзду Ґорбачов поінформував делегатів про події в Китаї і запропонував ухвалити текст резолюції з цього приводу. Не було в ній не тільки осуду, а й маленького жалю з приводу кривавої бійні, вчиненого руками тих, з ким він недавно так мило ручкався. Такого вельми обережного відгуку на злочин проти гуманности давно світ не чув: уряд СССР звертається до китайських керівників з побажанням „виявити мудрість, здоровий глузд і збалансований підхід до розв'язання складних проблем". А головне, — ніхто не має права втручатися у внутрішні справи Китаю.

Давно відомий мотив! Нині він з особливо небезпечністю повторюється Москвою як виправдання можливого і в себе наслідування китайського методу „діалогу" з народом. (Правда, чи не Пекін узяв на своє озброєння Тбіліський варіянт?)

Зв'язок між цими двома кривавими подіями настільки очевидний, що ніхто з тих, які „одностайно" голосували за ґорбачовську резолюцію, не посміє заперечити Єльцину, який заявив: „Я голосував проти такого реагування на вчинений злочин китайського керівництва. Це злочин проти свого народу, проти людяности, а в резолюції відсутнє чітке ставлення радянських лідерів до вчиненого. Необхідно бути принциповим і незалежним в оцінці становища в Китаї. Це так само потрібно зробити і в правдивій оцінці подій у Тбілісі".

Естонський депутат Тиїт Майд, як і всі прогресивні депутати, голосував проти прийняття резолюції тому, що вона „нікчемна, нічого не визначає". Говорячи далі, уточнив: „Якщо народна армія атакує неозброєний народ, ми зобов'язані мати на це категоричний погляд. І я вважаю, що це має певний зв'язок з подіями в Тбілісі. А наш уряд і в цьому випадку не бажає дати точне визначення, коли, за яких обставин може бути дозволено вжити зброю проти народу".

Не могло бути жодного сумніву, що правовірні комуністичні уряди на Кубі та Східній Німеччині підуть навіть далі, ніж Москва. Вони висловили своє схвалення кривавої розправи в Пекіні, обзиваючи демонстрантів „саботажниками соціялізму, контреволюціонерами".

Єдина Мадярщина висловила свій погляд на події в Китаї: „Ми, мадяри, навчені власною історією) мається на увазі 1956 рік), знаємо, що зброя не розв'язує конфліктних проблем. Вона може лише вбивати".

Чи навчить пекінська різня Москву чогось розумного, покаже найближчий час. Події розгортаються так стрімко і не раз у непередбаченому напрямку, що, дійсно, керівникам потрібна мудрість і сувора відповідальність, щоб не увійти в жорстокий конфлікт з волею народу.

Михайло Кучер

Жертвуючи життям

Дня 19-го листопада 1987 року в Парижі відбувся виступ на форумі „Література без кордонів". Там було згадано вже покійного Василя Стуса. В друкованому матеріялі був добрий його портрет. Вигляд обличчя ще перед хворобою.

Шість років тому в Торонто відбулися збори Міжнародного ПЕН-клюбу і Міжнародної Амнестії з основною темою „Письменник і права людини". Було вибрано сім імен, у тому Василя Стуса. Згадано, що його привела до табору література і за Україну його в таборі вбито. Перша і остання його критична стаття (більше не друковано) „Нехай будемо щирі". Щирість — це говорити і захищати правду.

У 1968 році В. Стус звернувся до Спілки письменників України з листом протесту проти погрому культурної і політичної опозиції, яку Москва провадила в Україні. Поет і тільки поет у статті вжив не свій жанр-публіцистику. Влада закваліфікувала статтю як пропаґанду і аґітацію. В присуді суду — 1972 рік — було написано: ...За час 1963-72 роки написав і переховував у себе на помешканні 14 віршів, у яких зневажав совєтський державний і суспільний устрій, кидав клевету на умови життя совєтського народу, на КПСС і конституцію СССР.

У статті „Обвинувачую", що її Стус написав у таборі, сказав за якими критеріями його вірші закваліфіковано до антисовєтської пропаґанди та аґітації.

„Мені закинули в моїй творчості відсутність клясового підходу, що я безпартійний і не є членом Спілки письменників, що не притримуюсь засад партійности і соціялістичного реалізму, що стою на позиціях абстрактного гуманізму, в моїх творах є відгук екзистенціяльних настроїв".

У листі до ПЕН-клюбу з того ж табору В. Стус писав, що мета 1972 року погрому української творчої інтеліґенції була: знищити цю літературу, яка не вміщувалась у прокрустове ложе соціялістичного реалізму, знищити письменників, які рішуче відмовились бути мовчазними письменниками на державній праці.

У таборі В. Стус написав кілька сотень перекладів з Ґете і Рільке. Сконфіскована творчість поета або десь лежить в архівах КҐБ, або її знищено. Але КҐБ було мало сконфіскувати творчість Стуса, треба було його знищити фізично. Життя Стуса в таборах було смертною карою, яка продовжувалась роками.

Російська европейська преса пише, що Стусові варто було бути більш обережним і зберегти свій талант для рідної української літератури. Але Стус не міг бути „більш обережним", бо тоді не був би Стусом. Він найбільш світла постать спротиву України 1960-80 років.

Андрій Бук

ЗАХИТАНА ЕКОНОМІКА

II.

Ціни на фермерські продукти в травні зросли на 2.7 відс., — 13 відс. більше від попереднього року, в квітні впали на 1.3 відс., ціни будуть дальше зростати, бо департамент рільництва подає, що врожає зимових (пшениці) ц.р. буде на 8 відс. — 1.5 мільйона бушлів менший, найменший за останніх 17 років, через минулорічну посуху, найбільше в стейтах: Кензас (90 відс.), Вашінгтон (36 відс.), Монтана і Оклягома та збільшать ціни рекордові замовлення КНР і СССР, а зменшені запаси відчують відсталі країни Третього світу. Через поганий врожай зимових культур фармери засіяли 15 відс. більше ярої пшениці, збір якої заповідається добре через дощі, тому ціни на сою і кукурудзу вже падуть.

Безробіття, яке в квітні зросло на 0.3 відс. — 5.3 відс., — 117,000 нових місць праці, 118,795 мільйона працюючих, 6,546 безробітних; в травні впало до 5.2 відс., 118,888 мільйона працюючих, всього 100,000 нових місць праці, найменше безробітних в Ню Джерзі — 3 відс., найбільше в Тексас, Фльорида — 6.4 відс. зманшилися заробітки, найбільше від трьох років, можуть спричинити зменшення відсоткової стопи. Що економіка захиталася і далі сповільнюється вказує вже третій підряд місяць спадаюче затруднення, повільно зростаюча інфляція, звишкуюча біржа, останньо вісім днів підряд, ц.р. зросла 17 відс. до 2,520 пунктів, біржеві аналітики твердять, що далі буде зростати, до кінця року 2,750 до 3,000 пунктів в залежності від стану доляра, який останньо зачав зростати на вартості, що шкодить експортові.

Торговельний дефіцит у квітні сильно зменшився на 13 відс., — 8.3 більйона долярів (за перший квартал — 37), через зменшений імпорт авт і технологічних продуктів, а збільшений експорт — 31 більйонів долярів, через зменшену вартість доляра (за чотири місяці втратив 11 відс.).

Зросли також пожертви на харитативні цілі. Останнього року ЗСА жертвували 104.5 більйона долярів, перший раз поверх 100 більйонів дол., 6.5 відс. більше від 1987 року, попередні два роки Японія випередила ЗСА. Найбільше пожертв було індивідуальних (85 відс.), через зростаюче число багатіїв: мільйонів, останньо більйонерів (на перших місцях японці) головно на релігійні і наукові цілі (48 більйонів), охорона здоров'я, (10 більйонів), едукацію (9.5), культурні і гуманітарні цілі 7 більйонів долярів.

Закордонні інвестиції цього року далі зростають через купно американських нерухомостей; будинків, підприємств, бондів і закладанням фабрик, минулого року на 65 більйонів долярів (18 відс. більше від 1987 року). Але ЗСА також інвестують за кордоном, через дешевий доляр, не тратять економічного пріоритету. Вже двома наворотами Конґрес рішив контролювати і обмежити закордонні інвестиції, головно Японії, дотепер без успіху. Комерційний департамент подає, що закордонні інвестиції у ЗСА насьогодні на загальну суму 304 більйони долярів, головно: Великобританії — 22 більйони долярів, Японії — 17 більйонів дол., Канади — 10.5 більйона долярів, Німеччини, Голляндії і Тайвану. Вони майже дорівнюють американським закордоном, на загальну суму 330 більйонів долярів, головно в Канаді, Великобританії, Німеччині, Швайцарії і Японії.

Економіка европейських країн також захитана через зростаючі ціни на харчі, енергію й інші продукти. Замороження цін наразі без успіху. Зростаючі заробітки-доходи і ціни збільшили інфляцію. Уряди піднесли відсоткову стопу: Німеччина до 7 відс., а за нею шість інших держав; Безробіття в пересічі 9.2 відс. Найкращий економічний стан Німеччини, валова продукція далі зростає, цього року зросте до 4 відс. Через збільшений експорт і консумцію торговельний дохід зростає (25 більйонів долярів), дефіцит спадає, через збільшені торговельні зносини зі Совєтським Союзом, погодилася доставити 300.000 комп'юторів. Безробіття в травні впало нижче двох мільйонів, перший раз від 1982 року. Стандарт життя — високий. Держави Европейської спільноти під проводом Німеччини переговорюють з СССР 10-літній торговельний договір комерції і економічної кооперації. Минулого року експорт зріс на 14 відс.; імпорт на 10 відс. Також ведуться торговельні переговори з Мадярщиною і Чехо-Словаччиною, а в пляні є з Польщею і Болгарією. П'ять европейських і три совєтські банки рішили в травні в Парижі заснувати в Москві перший міжнародний банк — Міжнародний Московський банк, який буде контрольований в 60 відс., европейськими банками. Кожний з европейських банків буде тримати по 12 відс., капіталу.

У Великобританії, в останніх роках, революційно зросло затруднення; 26 мільйонів працюючих, з яких 50 відс. у приватних підприємствах, 3 мільйони нових місць праці, безробіття 7 відс., але низька продукція — 2.5 відс. Через зростаючі ціни і заробітки інфляція — 9 відс., найбільша в европейських і індустрійних країнах, відсоткову стопу в травні піднесено поміж одним відс. до 14 відсотків, щоб рятувати захитаний фунт стерлінґів. Через зростаючі доходи і зменшені податки консументи видали 30 більйонів долярів (4 відс. валової продукції), торговельний дефіцит сильно зріс з 4.5 до 25 більйонів долярів, а зростаючі ціни на сирівці його збільшать. 67 відс. населення має власні доми, стандарт життя дорівнює Німеччині.

В Італії четвертий місяць підряд зростають гуртові ціни, інфляція висока, відсоткову стопу піднесено до 4.5 відс.

Закінчення буде.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩЕ ПРО МАТЕМАТИКА

У „Свободі" ч. 130 з 13-го липня ц. р. в рубриці „З листів до редакції" під заголовком „Математик д-р М. Чайківський не був розстріляний НКВД" написано про життєвий шлях д-ра М. Чайківського. Можу дещо доповнити про д-ра М. Чайківського, оскільки я знав його особисто. Дійсно, в 1968 році М. Чайківський вдруге одружився з шляхетною, доброю жінкою Марією Джулинською, яка в той час була вдовою.

Марія Джулинська також була репресована по звинуваченню в допомозі бандерівцям, а в 1960-их роках завдяки старання моєї мами (письменниці Ірини Вільде) її реґабілітували. Після повернення з заслання і до того, як вийшла замуж, М. Джулинська жила разом з нами. З д-ром М. Чайківським М. Джулинська жила в його невеличкій квартирі на вулиці Поліграфічній у Львові. Разом вони прожили не довго, але щасливо і в мирі. В 1970-их роках М. Чайківський помер, а згодом померла і М. Джулинська.

Якщо вас цікавить творчий шлях д-ра М. Чайківського за час його роботи у Львівському університеті, я постараюсь знайти контакти з його учнем, сьогодні кандидатом математичних наук Косарчиним Володимиром, і попрошу його написати про д-ра М. Чайківського все, що йому відомо.

Максим Полотнюк
Трентон, Н. Дж.

ПІСЛЯ П'ЯТИДЕННОЇ ВІЗИТИ військово-морську базу Норфок, Вірджінія, залишили три кораблі совєтської військово-морської фльоти. „Нас приймали дуже тепло", — сказав перед відплиттям капітан Олександер Яковлєв. Американський моряк Трампас Райт зауважив у розмові з кореспондентами: „Вони і ми дуже подібні: любимо жінок і випити". Однак Райт висловив жаль з приводу того, що совєтських моряків начальство не відпускало в бари. Це була друга за останні роки візита совєтської ескадри в американський порт. Першою була візита у Бостон в 1975 році. Незабаром з візитою-відповіддю у Севастополь прибуде американська військова ескадра.

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ ГАЗЕТА „Едіот Ахронот", дорадник міністра закордонних справ СССР Едуарда Шеварднадзе, Ґеннадій Тарасов, найближчим часом прибуде в Ізраїль для обговорення умов мирного договору прем'єр-міністра Їцака Шаміра. Раніше Ґ. Тарасов уже зустрічався з політичним дорадником Шімона Переза, Німродом Новіком, а недавно він побував у Тунісі, де провадив переговори з керівниками Палестинської Визвольної Орґанізації.

Микола Бараболяк

ЩЕ ПРО УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І. ФРАНКА У ЛЬВОВІ

IV.

Аж щось за три дні наші розвідчики в будинку воєвідства сигналізують: завтра має бути тут міністер! Ми меморіяли під паху і знову до воєвідства. Тим разом входимо без перешкод, блукаємось по коридорах, але як найдеш того міністра? Врешті підходить до дверей, під якими ми чекали, якийсь на вид солдат. А ми до нього: „Не знає він де має урядувати нарком юстиції?" А він: „Я буду наркомі" Тоді ми тут же під дверями нашу літанію: „ми з народу, і з народом, поляками переслідувані, готові будувати нове..." А він нам у відповідь: „Польского суда не будет!" Ми дальше своє. А він: „,звіняюсь..." і замкнув перед нами двері. Але наш меморіял узяв. Тут же під тими дверима ми розв'язали наш комітет. Аж пізніше второпали ми, яке щастя ми мали, і що ця нова „влада" все ж мала для нас співчуття. Нова влада так легко пускала колишніх службовці воєвідства, бо наставила на них пастку. Легше було НКВД їх загорнути таким чином, чим вишукувати їх індивідуально. Мали ми, отже, щастя, що ці бюрократи, з якими ми говорили, не передали, мабуть, наших списків НКВД, а прямо, з милосердя до нас кинули їх до коша... Все це звучить як гумореска, коли б не було таке правдиве.

Нині прямо не хочеться вірити, що працівники, і то визначні, з політичними аспіраціями провідників народу, могли бути так наівними... То що дивуватись молодим людям, які тоді вели „воєнне" діло?

Не менш гумористичний посмак, коли нагадую минуле, мали акції наших юристів після приходу німців у червні 1941 р. Правники знову зачали сходини, дискусії, почуваючи на собі обов'язок організувати нашу владу. Знову вийшло на порядок питання організації системи правосуддя. Найгарячіше було основне питання — законів: котрі мають зразу діяти тимчасово? Прийняти за вихідний пункт діючу вже 20 років на східній Україні совєтську правову систему (так там діяли вже колгоспи, контрольована індустрія і торгівля) і поширити її на Галичину, чи привернути в Галичині австрійсько-польське законодавство?

В дискусіях експерти не могли погодитись, то ж рішено на зборах правників вибрати чотирьох представників суперечних поглядів, „соборницького" і „реґіонального", і послати їх до нашого національного авторитету Костя Левицького, хай він перерішить. Проф. Вергановський мав репрезентувати з адвокатом д-ром Лисим „австро-польську", реґіональну версію, а д-р Давидюк і я — соборницьку (совєтську). З'явились ми на другий день раннім-ранком, бо вважали питання невідкладним і пекучим. У д-ра Костя Левицького, в його помешканні на вул. Руській. Він був поінформований із чим ми прийшли, і зустрів нас так: „Я вирішив питання ще учора. Ще вчора вислав я компетентним чинникам у Берліні меморандум. Повертаємось до австро-польської правної системи!" Ми поклонились і пішли. Всі ми вірили тоді, що німці встановлять якусь українську владу. Думаю вірив у те теж Кость Левицький. Додумувавсь, чи мав він інтуїцію, що німці приєднають Галичину до генеральної губернії, що обумовлювало поворот до польського законодавства? Прямо не хочеться вірити, що ми були такі наївні і обертали наші „побожні бажання" у дійсність.

Про ці справи був друкований у 1955 році в першому числі „Правничого Вісника", який виходив у Ню Йорку під редакцією Богдана Дзеровича, мій ні то спомин, ні то гумореска, п.з. „Наївні політики, чи правники?" Насправді прямо не хочеться вірити, як інтелектуально неприготованими на події ми були. Та чи навчились ми чомусь у світі, і дальше не живемо міражами в дуже складній міжнародній ситуації? Але повернусь іще до наших організаційних заходів. Хочу зокрема вказати на ролю в них нашого визначного правника д-ра Богдана Дзеровича, який помер кілька років тому в Ню Йорку. Йдеться мені про його особливу ролю в організації судового діла за німців. Не знаю як до того прийшло, що він узявся за цю справу. Чи не рішило те, що державне Правління з 30-го червня 1941 року мало готувати його на пост керівника ресорту юстиції, як то мені виглядає, хоч достовірних інформацій не маю. Д-р Дзерович зачав „урядувати" у приміщеннях „Обласного управління", де президіював д-р Марітчак. Дзерович був під Польщею суддею нижчої ранґи. То для „поваги" приєднав собі радника апеляційного суду — Федусевича, „фірмувати" діло. Мене знав він з часів моєї судової практики у його відділі в суді у Львові, і покликав мене наче на референта-секретаря.

Завданням моїм було випрацювати схему судів в Галичині, і обсадити їх нашими людьми. А багато наших не було. Йшлось головно про адміністративні позиції — президентів окружних судів і начальників повітових. Пам'ятаю, що наприклад, на пост начальника міського суду у Львові притягнено зі Самбора суддю В. Вачкова. Я стягав персональні документи, прочитував їх і відтак реферував Федусевичові і Дзеровичеві. Між іншими найшов я тоді цікаві інформації про себе. В 1935 році були в Станиславові арештовані під закидом приналежности до ОУН адвокат д-р Олександер Черненко і його помічник мгр Осип Бойчук. Хтось поручив мене Черненкові як здатного вести його канцелярію, і я її провадив до його звільнення з в'язниці. Через те мене поліція „причепила"

(Закінчення на стор. 3)

Деклярація

(Закінчення зі стор. 1)

народом і цілим світом, що буде продовжувати свою боротьбу і працю в користь України доки наш народ не здобуде своєї державної незалежности й не стане сувереном на своїй землі.

X Сесія Української Національної Ради, завершивши консолідаційні заходи, покликала до життя керівні органи Державного Центру Української Народної Республіки в екзилі, а саме: на пост Президента перевибрано Миколу А. Лівицького, на пост віцепрезидента вибрано Миколу Плавюка, на пост голови Української Національної Ради вибрано Михайла Воскобійника, а на голову Уряду Української Народної Республіки покликано Івана Самійленка. Нововибраним органам Державного Центру Української Народної Республіки X Сесія Української Національної Ради доручає посилити свою працю в дусі ухвалених резолюцій, постанов і рішень, зокрема зміцнити працю на зовнішньому відтинку, беручи до уваги сучасні процеси в Україні й потреби українського народу в цілому.

X Сесія Української Національної Ради кличе вас, дорогі брати і сестри в Україні й в діяспорі, до всенаціональної солідарности в боротьбі за нашу правду в Україні. Кличемо усіх вас без уваги на ваші політичні переконання, чи ваші професійні й службові обов'язки в Україні і в діяспорі не забувати вашого священного обов'язку супроти свого народу і своєї Батьківщини-України! Кличемо вас, дорогі брати і сестри, до витривалости і безкомпромісовости у вашій боротьбі супроти ворога і його лукавих замірів зламати вас і вашу душу! Кличемо вас, щоб ви вірили разом з нами у неминуче й вже недалеке визволення та відновлення соборної народоправної самостійної і суверенної Української Народної Республіки!

Хай живе свободолюбна українська нація та її незалежна держава, Українська Народна Республіка!

Дано поза межами України,
19-го червня 1989 року

**Президія Десятої Сесії
Української Національної Ради**

РЕЗОЛЮЦІЇ

СХВАЛЕНІ X СЕСІЄЮ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ 19-ГО ЧЕРВНЯ 1989 РОКУ

1. Беручи до уваги сучасний стан в Україні, де проходить боротьба за привернення природних прав українського народу жити суверенним національно-державним життям на своїй прадідівській землі, X Сесія Української Національної Ради заявляє свою повну моральну підтримку й закликає усіх українських патріотів на Україні й в діяспорі сущих допомогти українському народові у тій боротьбі.

2. Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі, як єдиний правно-леґітимний репрезентант українського народу, через свій передпарлямент — Українську Національну Раду, зібрану на X Сесії, вітаючи український народ, заявляє, що коли в наслідок тієї боротьби постав на Батьківщині український уряд, то Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі визнає його, як тимчасовий до часу скликання установчих зборів і встановлення народоправного ладу в Україні.

3. X Сесія Української Національної Ради вітає консолідацію українських політичних сил, зокрема середовище КУППО і його активну участь у цій сесії та закликає ще несконсолідовані українські політичні угрупування в діяспорі до об'єднання в обличчі сучасних змагань українського народу.

4. X Сесія Української Національної Ради заявляє усім, що на її форумі й в структурі Державного Центру Української Народної Республіки в екзилі можуть знайти місце усі українські політичні партії, організації і формації, що в своїй програмі й діяльності керуються політичним плюралізмом і визнають Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі, як єдиний леґітимний речник українського народу. Щоб осягнути повну консолідацію українських політичних сил, X Сесія Української Національної Ради доручає Президії Української Національної Ради і Урядові Української Народної Республіки робити дальші заходи в цьому напрямку.

5. X Сесія Української Національної Ради доручає Президії Української Національної Ради і Урядові Української Народної Республіки безпосередньо й через Представництва Державного Центру Української Народної Республіки в різних країнах вільного світу пляново й скоординовано посилити політично-дипломатичну акцію, скріпивши міжнародні зв'язки й співпрацю не тільки з тими державними і міжнародними інституціями, що сприяють поневоленим Москвою народам, у тому й українському народові, але також з тими, які свідомо, чи несвідомо не дооцінюють значення й ролі українського питання та справи української держави, як ґарантії мирних відносин в Европі та у світі.

6. З метою складення найкращих і найкорисніших умов для ведення праці на міжнародному форумі, X Сесія Української Національної Ради доручає Президії Української Національної Ради і Урядові Української Народної Республіки створити окрему Комісію зовнішніх справ, у яку входили б молоді українські професіоналісти й фахівці політичних, суспільних і міжнародних справ. Така комісія допомогла б Державному Центрові Української Народної Республіки поставити українську екзильну закордонну політику на потрібний професійний рівень, чого вимагає наш час, як також і обставини.

7. Оновлення Державного Центру Української Народної Республіки молодими кадрами допоможе не тільки поставити працю на фаховий рівень, але також складе кращі передумови для плянування праці Державного Центру Української Народної Республіки на майбутнє.

8. Стверджуємо, що наявність фондів є передумовою будь-якої праці Державного Центру Української Народної Республіки, тому X Сесія доручає Президії Української Національної Ради і Урядові Української Народної Республіки, зокрема його Ресортові фінансових справ негайно приступити до придбання таких фондів.

9. Поруч теперішніх методів і способів здобування фондів і поширення нашої визвольницької праці, рекомендуємо застосовувати сучасні модерні здобутки дослідів громадської думки та методів зв'язку з різними прошарками нашої громади в діяспорі, зокрема з молодими українцями, з метою вивчення їх думки, їх відношення до української справи, їх бажання й готовости допомогти Державному Центрові Української Народної Республіки своєю працею та моральною і матеріяльною підтримкою. Для цього дораджуємо покликати окрему комісію з членів Президії Української Національної Ради та Уряду Української Народної Республіки в екзилі.

„Літопис Бойківщини"

Піврічник „Літопис Бойківщини" за липень - грудень 1988 року вийшов у своє двадцятиліття в ЗСА. Насправді він є продовженням отого „Літопису Бойківщини", що виходив у Самборі від 1931-39 року. Ювілейне число починається посмертною згадкою про св. п. Омеляна Кушніра, співредактора і технічного керівника журналу.

На увагу заслуговують: „1000-річчя Хрищення України" — джерельно обґрунтована стаття Івана Леська. Слід назвати статтю Йосифа Терелі „Грушів і що я там бачив". Автор подає факти, а також розповідає про особисті враження. У розповіді „На двадцять літ", що проходить бойківською говіркою, о. Юрій Кміт представив Михайла Кокорила, п'яницю, який після бешкету, що його вчинив у своїй хаті, „наяв" Службу Божу та заприсяг, що 12 літ не вживатиме горілки. Сцена з життя наче підглянена, добре схоплена та психологічно вмотивована. Рома Тимчук докладно описав усі фундації т.зв. церківників при церкві св. архистр. Михаїла в Беньовій, пов. Турка. В. Дяченко написав статтю „Антропологічна характеристика", на жаль, не подав джерел, як того вимагає стаття наукового характеру. Також з уваги на те, що не всі читачі познайомлені з антропологією та не всі вивчали грецьку мову, не завадило б, коли говориться про гематологічну, дерматологічну, одонтологічну подібність, в дужках подати — подібності відносно крови, шкіри, зубів. Те саме з брахікефалією (короткоголовість, кругла форма черепної коробки).

Н. І. Здоровега, М. Утриско описали „Народні звичаї та обряди на Бойківщині". У праці, що займає 18 сторінок, читаємо про ґенезис обрядовости в бойків, пов'язаних з ідеєю круговороту часу, річним циклем трудових процесів, що знаменував розквіт природи, торжество сонця над силами тьми.

На особливу увагу заслуговують старі фотографії — Калуського, Турчанського, Скільського, Рожнятівського, Дрогобицького, Старосамбірського, Долинського районів.

У журналі ще поміщені: вірш „Нездоланий хрест" (до 1000-річчя Хрищення Руси-України) Анни Завадівської та „Спомин із Сколього" Ірени Сенківської.

Перших 15 сторінок останнього числа „Літопису Бойківщини" за січень-червень 1989 року — 1/49 (60) присвячені посмертним згадкам про св. п. головного редактора Мирона Утриска: Квітослави М. Кушнір, о. Семена Їжика, пл. сен. Миколи Кавки-Мамая, Івана Скальчука та Ірини Кравців. Покійний повністю на це собі заслужив. Але ніяк не розуміємо слів д-ра Квітослави М. Кушнір, що їх вона виголосила в імени Редакції: „Цим 60-им числом закінчуємо видання „Літопису" та надіємося, що в майбутньому знайдеться людина, яка зможе продовжувати велике діло, як започаткував мґр Мирон Утриско". А як не знайдеться, то це 60-те число є справді останнім? Невже шість членів редколегії з журналістичним досвідом і з науковими титулами були для св. п. Мирона Утриска виключно декорацією, на тлі якої покійний працював аж до перевтоми, до самої смерти? Такого ще не було в світі, щоб зі смертю головного редактора припинювати дальше існування якогось журналу чи газети. Що, вже не стало пороху в порохівницях? Невже всі редколеґії „виписалися", як казав покійний Роман Купчинський? Це найлегше зробити — обмити руки, віддавши „мундир до маґазину". Наше здивування тим більше, що редколеґія має потрібний капітал на видання „Літопису". Інша справа, якщо б не було фондів. А втім редакція сама собі перечить, бож видала останнє число „Літопису" сама й треба додати, що воно рівнем не відбігає від попередніх чисел. Виходить, що треба мати довір'я до себе. „Тягнув" як міг св. п. Мирон Утриско сам, то чому шість членів редколеґії не можуть далі тягнути?

На наступних сторінках цінного журналу натрапляємо на незакінчену статтю св. п. мґ-ра М. Утриска „Бойківщина в середніх віках". Його авторства в цьому числі ще стаття: „Дані про мою науково-дослідчу працю" й „Уривки з кореспонденції з Йосифом Терелею" та про „Літературну Бойківщину" з виказом авторів цієї книги. Їх 54.

„Фізико-географічний опис Бойківщини" подав Р. Кирчів. Цього ж автора читаємо про „Народні вірування і знання". В обох цікавих статтях не подано джерел. Про святотроїцький монастир написав о. Михайло Ваврик „Серед шибів і рафінерій".

Ці два числа „Літопису Бойківщини" можна дістати, написавши на адресу: „Boykiwshchyna" 2222 Brandywine St. Philadelphia, Pa. 19130.

Яр. Климовський

Ще про...

(Закінчення зі стор. 2)

до організації, хоч я в ній не був, і поручила, що мене треба переселити на захід, що і сталось.

Але повертаючись до ролі Богдана Дзеровича в організації нашого судівництва під німцями: підготовча робота велась під його і Федусевича керівництвом доки не створено „абтайлюнґ юстіц" (правничий відділ) при „дистрікт Ґаліцієн". Дзерович став референтом при Дистрикті, виконуючи теж обов'язки судді апеляційного суду (тобто верховного в Галичині). Він мав такий вплив на Дауде, керівника відділу юстиції, що був дійсним керівником „українського судівництва" в Галичині. Надзвичайно здібна, талановита і приємна в поведінці людина. Був би був знаменитим керівником ресорту правосуддя, коли б здійснились були чиїсь задуми. В ЗСА організував наших правників у Товаристві Правників, як згадано, видавав „Правничий Вісник", де поміщені досить вагомі матеріяли з ділянки права. Федусевичові пропоновано за німців пост президента апеляційного суду, тобто керівника судівництва в Галичині, але він відмовився, і тоді той пост обняв д-р Ю.Заяць, про якого я згадував. Федусевич перетривав якось у Львові першу совєтську окупацію, працюючи у відділі Академії Наук у Львові, мабуть завдяки Студинському. Це була надзвичайно шляхетна людина, великий патріот. Його єдина доня, Марійка, була членом ОУН, і батько мав у зв'язку з тим прикрі переживання. Та найболючіше, що він пережив, то коли Ґестапо повісило його зятя, інж. П'ясецького в Надвірній в числі щось тридцяти закладників. Це його зовсім заломило. Я говорив з ним перед виїздом зі Львова. Сказав мені, що ненавидить німаків і ...жде на совєтів! Яка доля постигла його там, невідомо мені.

Має рацію Зенон Городиський: багато у нас мемуаристики реґіонального характеру, а так маленько про науку і культурне життя в дещо ширшому і вищому, не „повітовому" маштабі. Хай би почин Городиського спонукав ще когось, крім мене, звітувати про дещо з минулого, що варто „зарекомендувати". Бо щораз менше тих, що могли б дещо передати для історії.

Екслібрис на лікарському з'їзді в Чикаґо

З приємністю повідомляємо любителів українського мистецтва та екслібрису, що під час з'їзду українських лікарів у Чикаґо (1-3 липня) відбулася цікава і багата виставка українського екслібрису, який зорганізував відомий ентузіяст архівних справ д-р Павло Пундій. Він також мав доповідь з прозірками та подав коротку історію українського екслібрису.

Але передовсім — що таке „екслібрис" (Ex Libris)? Бож, напевно, далеко не всім нашим читачам відомий цей латинський вираз.

„Екслібрис" у перекладі дослівно означає „з книжок". Це малий малюнок-наліпка, відбитий граверським або друкарським способом, який приліплюється на звороті кожної палітурки. Звичайно на ньому фіґурують напис латинською мовою „ex libris", ім'я власника бібліотеки та різні емблеми, герби тощо, що характеризують спеціяльні зацікавлення власника бібліотеки. Іншими словами, це ніби „духовний портрет" тієї людини. Оскільки такий напис має не тільки специфічно бібліотечне значення, але, як побачимо нижче, до певної міри відбиває також, скажу так, бібліотечну культуру народу, тому бодай коротко подамо його історію.

Вперше екслібриси появилися в Німеччині наприкінці XV століття, а першим гравером екслібрисів був Альбрехт Дюрер. В Україні екслібриси появилися вже в XVI столітті, як емблеми міської бібліотеки в Бардаєві (на Пряшівщині) та бібліотеки ОО. Василіян у Холмі. В половині XVIII століття екслібриси виконував український гравер Іван Филипович, який виконав екслібриси для бібліотеки Залуцьких із відображенням самої бібліотеки. В XVII, XVIII і XIX століттях були екслібриси української козацької старшини.

У XX столітті дійшло до нового розквіту екслібрису в Україні. Передовсім, це сталося завдяки Юрієві Нарбутові (1886-1920) — визначному українському мистцеві-графікові, який не тільки виконав геральдичні екслібриси для багатьох визначних індивідуальностей, але також в роки відновлення української державности, виконав цикл державних паперів — грошових банкнотів, поштових марок, печаток, грамот та інше.

В 20-30-их роках нашого століття великий вклад у розвиток та поширення українського екслібрису дав Павло Ковжун, якого проф. Евген Онацький назвав „батьком українського екслібрису". П. Ковжун — визначний графік, маляр та організатор українського мистецтва у Західній Україні, який працював в ділянці книжкової графіки, був автором численних екслібрисів (для Митрополита Андрея Шептицького, редактора Івана Кедрина, проф. Андрія Ластовецького, Святослава Гординського, бібліографа Вол. Дорошенка, бібліографа Івана Калиновича, д-ра Максима Музики та ін.). Ковжун брав активну участь в численних мистецьких виставках за кордоном (у Празі, Брюсселі, Берліні, Римі), а на міжнародній виставці екслібрисів у Лос Анджелесі в 1931 році одержав першу нагороду за свій екслібрис для Товариства письменників і журналістів ім. Івана Франка у Львові.

Два роки пізніше — в 1933 році в тому ж Лос Анджелесі знову відбулася виставка екслібрисів, на якій була збірка „Україна" (57 українських екслібрисів). Троє українських мистців тоді одержали грамоти та признання. В той же час в поневоленій підсовєтській Україні над українським екслібрисом працювали такі українські графіки як Олена Сахноцька, Василь Касіян, який зробив екслібрис для д-ра Томи Лапичака, Леонід Хижницький та інші.

Після Другої світової війни на Україні молоді мистці відновили працю над екслібрисом, який знайшов чимало замовлень та збирачів. Також відновився український екслібрис на еміграції, зокрема, в добу переселенчих таборів. Наприклад, у 1947 році з ініціятиви Якова Гніздовського, Богдана Кравцева та Михайла Марковського, створилося в Реґенбурзі Товариство прихильників українського екслібрису. Тоді появилися цікаві твори Якова Гніздовського, Мирона Левицького, Мирона Білинського та ін.

Поза переселенчими таборами на терені Европи виготовляли екслібриси такі мистці як Юрій Кульчицький (для д-ра Бориса Филипчака) та Андрій Лизогуб у Франції, Вячеслав Васьківський у Варшаві та Т. Венгринович, який виготовив низку екслібрисів для лікарів (д-рів Миколи Кузьмовича, Ахіля Хрептовського, Таїси Шеремет-Бровар та інших).

Після переїзду до нових країн поселення за ініціятивою д-ра М. Кузьмовича, Я. Гніздовського та Б. Кравцева було відновлено працю над українським екслібрисом та засновано Товариство плекання українського книжкового знаку, яке згуртувало любителів та збирачів українського екслібрису.

В 1970-их роках появилося в Америці у видавництві Св. Софія видання „Книжковий знак шестидесятників", в якому поміщено 112 репродукцій 14-ох сучасних підсовєтських графіків.

На жаль, після смерти д-ра М. Кузьмовича в 1981 році Т-во плекання українського книжкового знаку завмерло. Правда, із зібраних екслібрисів ще можна було в 1986 році влаштувати успішну виставку українських екслібрисів в Українському Музеї в Ню Йорку, де і до сьогодня зберігається та цінна колекція.

Крім цього, д-р Пундій показав збірку 116 міжнародних медичних екслібрисів та видав їх при слов'янській бібліотеці в Торонто в 1961 році.

На кінець своєї доповіді д-р Пундій подав деякі думки та завваження наших лікарів-екслібристів, а саме д-ра М. Кузьмовича, що бачив завмирання українського екслібрису в умовах Заходу, хоч, з другого боку, його відродження в суворій підсовєтській дійсності. Це — парадокс, який правдоподібно можна пояснити соціяльно-побутовими та культурними критеріями. Інший лікар — д-р Володимир Попович про це пише: „Так як кольорова фотографія ніколи не заступить мистецького портрету людини, так печатка не заступить екслібрису. Ознакою культурної людини є її власна книгозбірня зі своїм екслібрисом".

Д-р П. Пундій закликав всіх книголюбів, аби вони придбали свої екслібриси для власних бібліотек та прислали по кілька копій екслібрисів до його колекції при архіві-бібліотеці УЛТ-ПА на адресу: D-r Pavlo Pundy, 1712 N. Oak Park Ave., Chicago, Ill. 60635.

Д-р Юліян Мовчан

В. Шеремета закінчив медичні студії

Д-р В. Шеремета

З особливою приємністю поміщуємо на сторінках нашого щоденника вістки про успіхи нашої молоді, то і цим разом хочемо поділитися з читачами успіхом ще одної молодої української людини.

Василь Шеремета, в п'ятницю, 9-го червня ц.р., став випускником Джефферсонського медичного коледжу у Філядельфії зі званням лікаря та, як довідуємося від нього, плянує спеціялізуватися в ділянці хірурґії та отолярингології — ділянки медицини, яка займається недугами вуха, горла, носа, у Делеварському медичному центрі.

В. Шеремета народився 8-го червня 1962 року у Вілмінгтоні, Дел., в родині Євтуха і Любомири Шереметів. В цьому ж місті закінчив початкову і середню школи 1980 року, згодом на стипендію Гарвардського університету від 1980-84 закінчив з відзначенням та ступенем маґістра хемічний факультет. Ще рік продовжує студії хемії в Делеварському університеті, а в 1985 році вступає на медичний факультет Медичної школи ім. Джефферсона у Філядельфії та закінчує її успішно в червні ц.р.

Серед інших досягнень д-ра Шеремети бачимо публіковані його праці з професійної ділянки на спілку з іншими професійними колеґами. Він також отримав багато різних нагород, стипендій тощо, серед них стипендію Української Православної Ліґи Америки (1982), стипендію Українського Народного Союзу (1985-89), стипендію Фундації ім. Вілліяма Ґулмана (1986-89), як і стипендію ім. Елізи Мур (1986-89).

Крім своїх наукових успіхів д-р В. Шеремета зумів найти час щоби бодай частинно включитися в життя української громади. Він член активний парафії української православної церкви свв. Петра і Павла у Вілмінгтоні, заступник секретаря і касир 247-го Відділу УНС, член хору „Прометей", касир своєї парафії та член Української Православної Ліґи.

Н.Н.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ У ЧИКАҐО

Наш Український національний музей у Чикаґо, директором якого є д-р Юрій Грицеляк, нині ще знаходиться у давньому приміщенні при 2453 Вест Чикаґо Аве. Покищо дирекція музею ще не рішила, де має постати новий будинок музею: є три проєкти, але котрий буде прийнятий, ще не вирішено. Одне є певне, що нове приміщення та устаткування й улаштування внутрі музею винесе понад мільйон долярів. Але це престижева справа нашої цілої чикаґської громади, без вийнятку на віровизнання чи партійну приналежність, це справа всіх українців, які живуть у Чикаґо й околиці, а також тих українців, що живуть далеко поза Чикаґо, які свідомі та зна-

(Закінчення на стор. 4)

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що в середу, 26-го липня 1989 р., несподівано відійшов у Вічність на 70-му році життя наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО І ДІДО

бл. п.

ІЛЛЯ ЩУПЛЯК

ПАНАХИДА — у п'ятницю, 28-го липня 1989 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Mc Laughlin в Джерзі Ситі.

ПОХОРОН у суботу, 29-го липня 1989 р. о год. 8:45 ранку в церкві свв. Петра й Павла, звідки Тлінні Останки будуть перевезені на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку:
дружина — МАРІЯ
сини —
РОМАН з дружиною СУЗАН
ВОЛОДИМИР з дружиною МОРІН
внучки — МІШЕЛ, МОРІН І ЛІСА
ближча і дальша Родина

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Ділимося сумною вісткою з Ріднею, Приятелями та Знайомими, що у вівторок, 25-го липня 1989 р., ненадійно відійшов від нас, проживши 79 літ наш Найдорожчий ЧОЛОВІК, БАТЬКО, ДІДО І БРАТ

бл. п.

ОЛЕКСАНДЕР Е. СМАЛЬ

мґр прав, член численних українських організацій та громадський діяч.

ПАНАХИДА в п'ятницю, 28-го липня 1989 год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Литвина в Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОН у суботу, 29-го липня 1989 р. з церкви св. Івана Хрестителя, о год. 9:30 ранку на український православний цвинтар св. Андрія у С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку:
дружина — ОЛЬГА
сини —
ОЛЕГ ДУТКЕВИЧ з дружиною МАРТОЮ
ЮРІЙ ДУТКЕВИЧ з дружиною ДЕБІ
АНДРІЙ ДУТКЕВИЧ з дружиною ЕВОЮ
донька — ТАНЯ ТАЛАНЧУК з мужем ВОЛОДИМИРОМ
12 внуків
сестра — СОФІЯ ЧЕХОВСЬКА з Родиною в Польщі

Замість квітів Родина просить про датки на харитативні та громадські цілі.

ІВАН ДЕМ'ЯНЮК ВИСЛОВЛЮЄТЬСЯ:

"ВИ ЗАСУДИЛИ... ЛЮДИНУ ЯКА Є ЗОВСІМ НЕВИННА; НЕВИННА ОСОБА."

"Я НЕ Є 'ІВАН ГРОЗНИЙ' І НАЙСПРАВЕДЛИВІШИЙ СВІДОК Є САМ БОГ, ЯКИЙ ЗНАЄ ЩО Я НЕВИННИЙ."

"МЕНІ ЦЕ НЕНАЛЕЖИТЬСЯ. Я НЕВИННИЙ, НЕВИННИЙ, НЕВИННИЙ — І БОГ Є МЕНІ СВІДКОМ."

ТОМУ ЗВЕРТАЄМОСЯ З ПРОХАННЯМ: ДОПОМОЖІТЬ ЗАХИСТИТИ НЕВИННУ УКРАЇНСЬКУ ЛЮДИНУ СВОЇМИ МОЛИТВАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ ПОЖЕРТВАМИ — ПОДАЙМО БРАТНЮ РУКУ КОНЕЧНОЇ ДОПОМОГИ!...

СВОЇ ПОЖЕРТВИ ПРОСИМО СЛАТИ НА АДРЕСУ:

THE JOHN DEMJANJUK
DEFENSE FUND
P. O. BOX 92819
CLEVELAND, OHIO 44192

Український...

(Закінчення зі стор. 3)

ють, розуміють і відчувають повинність громадського обов'язку доложити свою цеголку до будови українського музею, цього храму Музи на нашому чикагському терені.

В Українському національному музеї в Чикаго міститься багатий архів (найбільший серед українських музеїв в Америці), який зберігає безцінні перлини зібраного з різних періодів: матеріяли муравлиної праці з різних галузей наук і знання, себто: історії, літератури, культури, мистецтва, релігії, економіки, здоров'я, побуту, техніки, географії і т. д. Тут знаходиться понад 17,000 томів книжок з ділянки науки і белетристики... Тут містяться неоціненні багатства живої скарбниці нашого народу, які були витворені на нашій рідній батьківщині й тут у нашій новій прибраній батьківщині Америці. Тут також можна з приємністю і насолодою оглядати гарно виконані портрети наших славних князів, гетьманів, генералів, учених, письменників та інших визначних людей із різних минулих історичних епох, а також із часів наших визвольних змагань, зброю, уніформи, відзначення, медалі та всякі цінні експонати і релігійні одяги, включно з полтавськими, бойківськими і гуцульськими; особливо подиву гідний полтавський стрій, жіночий одяг, з 1852 р., що його подарували для нашого музею панство М.А. Голубицькі.

Прекрасно інкрустовані дерев'яні тарілки, взір декоративно-прикладного мистецтва княжої доби, що нанарод успадкував з прадавньої трипільської культури, яка знаходить далекий відгомін у народній орнаментиці, що через порівнання з тогочасними матеріялами з Геладп і Кіпру включає чорноморський простір в егейський цикл культур. Також тут можна оглядати подиву гідну художню кераміку порцеляни і фаянсу, це з цього матеріялу виготовлені збаночки, по мистецьки розмальовані глечики, що їх форма і стиль та взори сягають легендарної трипільської культури. Велика кількість писанок, розмальованих геометричним або рослинним орнаментом, що їх взори сягають глибоких віків дохристиянського народного мистецтва. Також із захопленням можна оглядати перлину стародавнього музичного мистецтва — кобзу, яку знавці музичних інструментів зараховують до X століття. Є тут і бандура, якої метрика сягає XVI століття; у 80 роках XVI ст. бандура була відома в шляхетських домах, а селяни в тих часах грали лише на кобзах.

Любителі Гуцульщини з насолодою можуть бачити справжню трембіту та прекрасні гуцульські ноші: жіночі й чоловічі. Мушу признати, що я з цікавістю оглядав справжній льон і прядиво, що його привезла з України пані Мрочко, де була як туристка. Треба признати, що волокна льону виглядають наче м'якенький шовк, а тому мені пригадалися ті часи, коли ниші жінки важко працювали при вирощуванні і виготовленні прядива з льону. Це була важка праця...

В українському національному музеї в Чикаго українські лікарі мають своє спеціяльне приміщення, де знаходиться прекрасна та цінна лікарська бібліотека і архів, який представляє собою неоцінену вартість. Українські лікарі на чужині були фундаторами та меценатами українських народних інституцій, а засновником і фундатором Українського національного музею в Чикаго був український лікар д-р Мирослав Сіменович, що його благородне ім'я має наш музей. Д-р Сіменович належав до старої іміграції, яка тут, на американській землі дала початок українському духовному і культурному життю. Це була творча праця старої іміграції в різних ділянках наукового, культурного, релігійного, господарського та побутового характеру, що провадили її наші люди так, як уміли. Вони залишили по собі сліди своєї важкої праці, якою ми нині направду можемо гордитися. Ці в більшости звичайні люди, без вищої освіти, зуміли не тільки втриматися на поверхні тодішнього трудного життя, але й живучи серед чужого оточення різної раси й культури, хоч мусіли тяжко працювати на своє та своєї родини прожиття, далеко від рідного краю й народу, не піддавалися зневірі, а зуміли в таких обставинах розвивати свою національну культуру і своє господарське життя. Їхніми надбаннями ми можемо гордитися. Так як ми нині досліджуємо діяльність наших попередників, прийдешні покоління будуть шукати слідів нашої творчої праці й діяльности в музеї, де в різних документах, книжках, архівах і експонатах усе це знайдуть зафіксоване. І коли б не було музею, то вся наша праця пропала б безслідно. Побачивши всі ці рідкісні та безцінні речі, зібрані в нашому музеї, мимохіть призадумуємось над тим, скільки труду, важкої праці, часу та доброї волі вкладено тут.

Коли я побачив усі ці національні пам'ятки, то ніби у калейдоскопі почали пересуватися в моїй пам'яті дії минулих і пройдених епох нашої історії, дні слави й радости у вільній державі та упадок незалежности нашої Батьківщини, гірка неволя в чужому ярмі, ніби на рідній, але не своїй землі... Не зважаючи на трагічні події в історії нашої державности, народ наш і далі існує, працює і творить, продовжуючи свою культурну, мистецьку й господарську діяльність у тій епосі, в якій судилося йому жити, розуміючи цю об'єктивну істину, що у світі все йде і проминає, але прийде час і воля для нашого знедоленого народу воскресне. І тоді „Помоляться на волі невільничі діти". Можливо, прийде такий благословенний час, коли з України будуть екскурсії до Національного музею в Чикаго, де учасники такої екскурсії будуть цікаві оглянути наш дорібок у Америці, або науковці з України будуть шукати матеріялів для написання праць з різних ділянок історії, культури, мистецтва, економіки і т. д. Зовсім подібно, як нині приїжджають польські науковці з Польщі до польського Католицького музею в Чикаго, де вони використовують багатющі зібрані цінні матеріяли для писання праць про діяльність Польонії в Америці...

З огляду на важливість справи у зв'язку з конечною потребою збудувати репрезентативний дім для нашого музею, звертаюся з гарячим проханням до всіх українців у Чикаго й околиці, особливо до тих, які розуміють важливість і значення музею у чужому світі та його репрезентативну вагомість серед різноманітних етнічних і расових груп, щоб вони своїми щедрими пожертвами допомогли здвигнути цей наш храм Музи; це наш святий обов'язок і ми мусимо це виконати, як вповні зріла й культурна етнічна група. Не забуваймо, що добре вивінуваний і влаштований Український національний музей в Чикаго — це для чужинців українська амбасада... Пам'ятаймо, що на нас дивляться інші етнічні групи.

На закінчення цієї статі приходиться ствердити, що є у нас люди доброї волі, яким лежать на серці добро суспільне і справа нашої нації. Цим усім працівникам Українського національного музею у Чикаго належиться щира подяка й честь за їхню добру волю зберігати ті неоцінені книжки, архів і експонати, які є живими свідками нашої й сучасної історії.

Проф. д-р М. Біда